

Udskriftsdato: 24. december 2025

2010/1 BSF 122 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om en national strategi for øget olieindvinding til finansiering af velfærd og overgangen til vedvarende energi

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 1. april 2011 af Kim Mortensen (S), Mette Gjerskov (S), Per Husted (S), Ole Hækkerup (S)
og John Dyrby Paulsen (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om en national strategi for øget olieindvinding til finansiering af velfærd og overgangen til vedvarende energi

Folketinget pålægger regeringen at udarbejde en dansk strategi for forøgelse af indvindingen på de danske oliefelter.

Den nationale strategi skal have som mål, at indvindingsgraden for olie i de danske oliefelter i gennemsnit øges fra de nuværende knap 30 pct. til mindst 50 pct., ligesom den nationale strategi skal fastlægge, hvorledes man gennem bl.a. uddannelse, forskning og udvikling vil nå dette mål.

Det forventede øgede skatteprovenu, som en sådan forøgelse af indvindingsgraden vil medføre, kan give over 400 mia. kr. i ekstra skatteindtægter til statskassen, som kan bruges til at sikre velfærden og investere i Danmarks overgang til vedvarende energi.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en revideret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 224 fra folketingsåret 2009-10. Der henvises til Folketingstidende 2009-10 A, B 224 som fremsat, side 1 ff., og F, møde 94 side 107 ff., 1. beh. af B 224.

Forslagsstillerne ønsker, at der udarbejdes en national strategi for øget olieindvinding. Den nationale strategi skal have som mål, at indvindingsgraden for olie i de danske oliefelter i gennemsnit øges fra de nuværende knap 30 pct. til mindst 50 pct., ligesom den nationale strategi skal fastlægge, hvorledes man gennem bl.a. øget uddannelse, forskning og udvikling vil nå dette mål.

Den nationale strategi skal udvikles hurtigt, således at den nødvendige forskning og uddannelse af medarbejdere kan igangsættes og nye teknologier kan implementeres, mens produktionen på oliefelterne fortsat er høj og installationer og infrastruktur fortsat intakt. Det forventes, at strategien vil koste staten 100 mio. kr. årligt i 10 år, og at de deltagende virksomheder derudover selv vil bidrage med betydelige beløb.

Den danske indvindingsgrad for olie er i dag på under 30 pct. i gennemsnit. Således forbliver over 70 pct. af de påviste olieressourcer i de danske oliefelter i undergrunden. Årsagen til den forholdsvis lave indvindingsgrad er, at olien i de danske felter i Nordsøen findes i meget tætte kalkbjergarter, som gør olien vanskeligt tilgængelig. Den strømmer langsomt på grund af modstanden i de små porer i kalken. Med vandinjektion bevares et højt tryk på olien. Med den teknologi er indvindingsgraden blevet øget væsentligt, men der er behov for andre indvindingsteknologier og for udvikling af nye og billigere udbygningsmetoder, hvis indvindingsgraden skal bringes op over de forventede knap 30 pct.

Når olie efterlades i undergrunden, efterlades også en stor værdi. Således anslås det, at hver procentpoint, indvindingsgraden kan hæves, repræsenterer olie til en værdi af ca. 50 mia. kr. Selv nogle få procentpoints øget indvinding kan dermed skabe stor værdi for samfundet. Konservative skøn viser, at en øget indvinding på 15 procentpoint vil give staten en ekstraintægt på 400 mia. kr. Den indtægt kan bidrage til at sikre velfærdssamfundet langt ud i fremtiden og – gennem investeringer i vedvarende energi – give Danmark en position som verdens førende grønne energination og dermed skabe nye arbejdspladser.

En national strategi for øget indvinding af olie gennem bl.a. uddannelse, forskning og udvikling vil sikre, at Danmark får andel i de mange oliemilliarder, som Danmark vil gå glip af, hvis de får lov at ligge på Nordsøens bund. Det bemærkes, at en samfundsmæssig investering over 10 år på i alt 1 mia. kr. forventes at give et afkast på mere end 400 gange investeringen.

Det er essentielt, at investeringerne foretages hurtigst muligt. I disse år overvejer olieselskaberne, om det er rentabelt at blive i Nordsøen, eller om de skal satse på felter andre steder i verden. Og når først man har lukket et felt ned, er det ikke rentabelt at genåbne det.

Samfundsøkonomisk gevinst

Den globale efterspørgsel efter energi er stærkt stigende. Mens vi i Danmark som foreslået af Radikale Venstre, SF og Socialdemokraterne kan frigøre os for fossile brændstoffer inden 2050, er situationen anderledes i mange andre lande.

For på den globale scene vil den forventede udbygning af vedvarende energi gennem eksempelvis vind-, bølge- og solenergi ikke være tilstrækkelig, og derfor vil fossile brændsler fortsat være afgørende for, at energiudbuddet kan dække efterspørgslen. Det internationale energientur IEA vurderer således, at

efterspørgslen på olie vil stige med 40 pct. over de næste 20 år på grund af global befolkningstilvækst og øget velstand i udviklingslandene, i særlig grad i vækstøkonomierne Kina og Indien.

Den stigende globale efterspørgsel efter olie betyder ikke blot, at olie er et nødvendigt brændsel flere år frem i tiden, men også, at markedsprisen vil stige.

Dermed er der god grund til at øge indvindingen af olie gennem efterforskning af nye felter og parallelt med arbejdet på at øge indvindingsgraden på de eksisterende felter. Set i lyset af den stigende efterspørgsel på olie og i lyset af, at omkring 60 pct. af indtægterne fra Nordsøen i øjeblikket tilfalder den danske stat, synes en investering i øget indvinding at være en investering til gavn for samfundsøkonomien og dermed også til gavn for de kommende års massive investeringer i vedvarende energi.

Oliefond skal sikre penge til forskning og udvikling af grøn energi

Forslagsstillerne ønsker som en del af den nationale strategi for øget olieindvinding at sikre, at en del af statens provenu i de kommende år opsamles i en oliefond og anvendes målrettet til forskning og udvikling af den danske energisektor. De kommende års omstilling af energiforsyningen til grøn og vedvarende energi og dermed fortsat selvforsyning af energi vil kræve store investeringer – investeringer, der kun vil ske med staten som en aktiv medspiller.

I Norge har man for flere år siden oprettet en oliefond for at sikre, at overskuddet fra olieindvindingen også kommer kommende generationer til gode. I Danmark har vi hidtil forsømt dette, og set i forhold til, at en øget satsning på olieindvinding også vil kræve statslige investeringer, må staten også sikre, at der opsamles penge til den nødvendige omstilling og fortsatte selvforsyning af energi og til omstilling af den danske offshoresektor fra olie- og gasindvinding til offshoreaktiviteter inden for vedvarende energi. Forslagsstillerne vil her henvise til tidligere fremsatte beslutningsforslag.

Forsyningssikkerhed

En investering i øget olieindvinding gavner ikke blot samfundets økonomi. Det er ligeledes en investering i national forsyningssikkerhed.

Uden nye oliefund eller stigninger i indvindingsgraden ventes det, at den danske produktion af olie allerede i 2018 vil være lavere end det danske forbrug af olie, hvorfor også Danmark i stigende grad fremover får behov for at importere olie fra et fortsat mindre antal lande.

En øget indvinding af olie vil kunne forlænge Danmarks status som nettoeksportør af fossile brændsler. Dermed kan Danmark frigøre sig fra den afhængighed af energi østfra og fra Mellemøsten, som mange af vore europæiske naboer allerede er mærket af. For med et afhængighedsforhold til de energieksporterende stater følger en sårbarhed over for disse – en sårbarhed, som senest kom til udtryk, da Rusland i januar 2009 afbrød gasforsyningerne til Ukraine med alvorlige følger i store dele af Europa.

En øget indvinding af olie synes dermed som den oplagte mulighed for en forlængelse af Danmarks status som nettoeksportør af fossile brændsler og dermed for minimering af dansk afhængighed af andre energieksporterende lande.

Erhvervspolitisk gevinst

Danmark er i øjeblikket ved at omstille energiforsyningen fra kul, olie og gas til vedvarende grøn energi. En stor del af denne energiforsyning vil skulle leveres af en voksende energiproduktion offshore i form af offshoremølleparker, bølgeenergianlæg m.v. Den knowhow, de virksomheder og den arbejdskraft, der skal udvikle den danske energiproduktion, vil i stort omfang vokse op af den nuværende offshoresek-

tor. Det er en omstilling, der er i gang, men som kræver et nationalt engagement i både udvikling og forskning.

Samtidig vil Danmark i lang tid fremover have en olieproduktion, der overstiger det forventede forbrug. På meget lang sigt vil der for mange af de virksomheder, der er involveret i den danske offshoresektor, være store muligheder for fortsat vækst og udvikling på den internationale scene i forbindelse med eksport af produkter og ydelser til olieproduktion i udlandet – altså eksportarbejdspladser. Det kan enten være i forbindelse med danske firmaers aktiviteter i udlandet eller ved salg til udenlandske operatører i udlandet.

Med den store nationaløkonomiske betydning, som sektoren har, kan man argumentere for, at offentlige forskningsmidler skal tilføres sektoren i relevant omfang for at understøtte sektorens og dennes virksomheder i en fortsat mere internationalt orienteret branche.

Investering i forskning og teknologiudvikling

Øget olieindvinding fra de danske felter og dermed øget værdiskabelse er mulig gennem bl.a. øget uddannelse, forskning og udvikling. Således fastslår forskere fra Danmarks Tekniske Universitet (DTU), at en gennemsnitlig 50-procents-indvinding af olie bør være mulig, hvis der investeres målrettet i uddannelse af den nødvendige arbejdskraft og i forskning og udvikling af nye metoder og teknologier til indvinding.

En række af de teknologiske gennembrud, der har bragt indvindingsgraden op til det nuværende niveau, er udviklet i olieindustrien af højt kvalificerede ingeniører med ph.d.-uddannelse fra DTU, f.eks. STAR-plattformen og CAJ liner-teknologien.

Ved at satse på stærke forskningsmiljøer vil man både opnå helt nye forskningsresultater og udklække eksperter, som industrien kan ansætte til at varetage den interne udvikling. Det er mest nærliggende at forske i metoder, der enten bygger videre på den igangværende vandinjektion med tilsætning af kemikalier (i meget lave koncentrationer), som kan øge vandets effektivitet, eller baserer sig på gasinjektion, hvor injektion af CO₂ har et lovende potentiale. Mulighederne for nye teknologier er dog ikke undersøgt til bunds, så der er behov for forskning og udvikling for at afsøge og udvikle nye muligheder.

Med stigende efterspørgsel på olie og høje oliepriser bliver det afgørende at kunne hente den sidste dyre dråbe olie op. Derfor ventes det også, at efterspørgslen efter ny teknologi inden for vanskeligt tilgængelige oliefelter vil stige. Dansk viden og knowhow inden for indvinding fra svært tilgængelige oliefelter som de danske kalkfelter vil således have stor global interesse fremover fra internationale forskningsmiljøer og olieselskaber, der alle har interesse i øget indvinding, hvorfor ny dansk teknologi inden for olieindvinding kan gøres til en eksportvare.

Men øget indvindingsgrad, god ressourceudnyttelse og værdiskabelse fra felterne kræver udvikling af og adgang til den rette teknologi og uddannelse af kvalificerede medarbejdere.

Derfor ønsker forslagsstillerne, at der udarbejdes en national strategi, hvori det klarlægges, hvilke initiativer inden for bl.a. forskning, udvikling og uddannelse der skal igangsættes for at øge indvindingen af olie.

Uddannelse af kvalificerede medarbejdere

Inden for de kommende 10 år ventes mange af olieindustriens specialister at forlade arbejdsmarkedet grundet alder, og arvtagerne står ikke lige for. Rekruttering af nye medarbejdere til olie- og gasssektoren mangler. Olie- og gasselskaberne i Danmark peger selv på behovet for et årligt studenteroptag på 50-100 personer inden for olie- og gasspecialer, hvilket er en flerdobling af det nuværende optag.

En national strategi bør derfor have fokus på uddannelse af flere kvalificerede medarbejdere til håndtering af fremtidens udfordringer inden for olie og gas. Dette skal bl.a. ske igennem en øget promovning af sektoren, hvor relevante myndigheder, uddannelsesinstitutioner og industrien i fællesskab søger at gøre flere unge mennesker opmærksomme på uddannelsesmulighederne inden for området. Ligeledes bør det i stigende grad være muligt for internationale studerende og forskere at bidrage med viden på de danske universiteter.

Oprettelse af stærke klynger

En række steder i vore nabolande omkring Nordsøen har man opbygget stærke videnklynger baseret på både forskningsdrevne og brugerdrevne innovationsmiljøer. Således har man i bl.a. Aberdeen i Skotland og Stavanger i Norge opbygget stærke nationale videnklynger præget af stor knowhow, højtuddannet og specialiseret arbejdskraft og højt teknologiniveau.

På erhvervssiden er det i Danmark lykkedes via et stærkt nationalt innovationsnetværk at samle en stor erhvervsklynge omkring Esbjerg og en mindre erhvervsklynge omkring København, men den nationale prioriterede forskning har ikke understøttet disse to klynger i deres videre udvikling.

For at tiltrække yderligere investeringer og dermed tiltrække flere internationale selskaber til Danmark skal vi styrke de eksisterende videnklynger, vi har – også for at styrke Danmarks konkurrencedygtighed inden for offshoreenergi.

Den nationale strategi bør derfor fastlægge, hvorledes der i højere grad end i dag kan skabes nationale videnmiljøer og stærke klynger inden for olie- og gasområdet offshore.

Norges strategi

I Norge har man for længst anerkendt behovet for en national strategi for bl.a. øget olieindvinding. Således indledte den norske regering i 2001 initiativet OG21 (Oil and Gas in the 21st Century), som er en national strategi, der klarlægger de mange udfordringer, olie- og gasindustrien står over for i det 21. århundrede, og de løsninger, som kan gives herpå.

Konkret peger OG21-strategien på otte indsatsområder, herunder styrkelse af uddannelseskapaleten inden for olie- og gassektoren, skabelse af stærke forsknings- og teknologimiljøer og naturligvis øget indvinding af olie.

Således har den norske regering i samarbejde med den norske olieindustri og norske universiteter og forskningsmiljøer sat sig som mål bl.a. at rekruttere flere unge til de naturvidenskabelige studier inden for olie- og gassektoren, at skabe nationale forsknings- og uddannelsesklynger og endvidere at øge indvindingsgraden for olie fra 46 pct. til 70 pct. på felter med platforme og til 55 pct. på felter, som drives med undervandsinstallationer.

Den norske regering har i fællesskab med olieindustrien og uddannelsesinstitutionerne sat sig ambitiøse mål til gavn for norsk økonomi. Nordmændene har bl.a. systematisk vurderet, hvor godt de enkelte olieletter opererer, ved at bedømme dem på parametre som »aktuel produktion i forhold til planlagt produktion«, »tilgang af reserver i forhold til tidligere planer«, »omkostninger i forhold til planlagte« og »indvindingsgrad«. Brugen af disse parametre, der har betegnelsen PIAF, anvendes til at udfordre operatørerne og har vist sig at give resultater i form af forbedret output.

Det er sådanne ambitiøse mål og metoder, Danmark må lade sig inspirere af i udarbejdelsen af en national strategi for øget olieindvinding.

Skriftlig fremsættelse

Kim Mortensen (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en national strategi for øget olieindvinding til finansiering af velfærd og overgangen til vedvarende energi.

(Beslutningsforslag nr. B 122)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.